

НАРОДНО СЪБРАНИЕ

НА

Р. БЪЛГАРИЯ

№ 102-01-210

05.11.1993

СОФИЯ

61
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Бл. № 37 /к.о. 19/9м.

Дата 05.11.1993г.

СТАНОВИЩЕ

на Председателството на 36 - то Народно събрание по конституционно
дело 19/1993 г.

Конституционното дело е образувано по искане на 52 народни представители от 36-то Народно събрание на основание чл. 149, ал.1, т. 1 и 2 от Конституцията на Република България за даване на задължително тълкуване на чл. 117, ал. 3 и глава Шеста от Конституцията. Председателството на Народното събрание представя настоящето становище в качеството си на заинтересована страна по делото съгласно определение на Конституционния съд от 7 октомври 1993 г.

Предвид характера на искането, което е за тълкуване на конституционни разпоредби, а не атакува конкретен акт на Народното събрание, настоящото становище се въздържа от отношение по всички поставени въпроси. Някои от въпросите навлизат в материята по съставянето и структурата на държавния бюджет, както и на бюджетите на отделните институции, което не е конституционна материя. Основен принцип в конституционното право е, че съществуващите празнини в законодателството следва да се попълват по законов ред, а не чрез тълкуване.

I. По част първа от искането се търси задължително тълкуване на чл. 117, ал. 3 от Конституцията на Република България относно самостоятелността на бюджета на съдебната власт. Правилото, закрепено в тази конституционна норма, е развито от разпоредбата на чл. 3 на Закона за държавния бюджет на Република България за 1993 г.(ДВ, бр. 55/1993 г.), където бюджетът на съдебната власт е изведен със самостоятелна правна уредба в три алинеи. На тази плоскост едно сравнение между законите за

държавния бюджет на страната последователно за 1991 г., 1992 г. и 1993 г. позволява да се направи следния извод: докато, при действието на старата Конституция, в Закона за държавния бюджет на НРБ за 1991 г. бюджетът на съдебната власт не е обособен самостоятелно (вж. ДВ, бр. 15/1991 г.), то след приемането на сега действащата Конституция Законът за държавния бюджет за 1992 г. вече извежда бюджетът на съдебната власт в отделна разпоредба (вж. чл.4, ДВ, бр. 31/1992 г.); по същия начин, както посочихме по-горе, е постъпил законодателят и през 1993 г.

Разпоредбите на Конституцията, съгласно чл. 5, ал. 2, имат непосредствено действие, но то в случая би било затруднено, ако не е облечено в конкретни цифри, което именно е сторено от Закона за държавния бюджет за 1992 г. и 1993 г.. По този начин принципно уредената в Конституцията самостоятелност на бюджета на съдебната власт придобива практическа приложимост. Не е без значение в това отношение и разпоредбата на чл. 10, т. 8 от Закона за Висшия съдебен съвет, според която Висшият съдебен съвет като колективен орган на съдебната власт предлага на Министерския съвет проектобюджета на съдебната власт за съответната година и контролира изпълнението му. Следователно още във фазата на съставяне на проектобюджета законодателят е предоставил инициативата на съдебната власт.

Горните разсъждения са в синхрон и с Решение № 30/1991 г. на Конституционния съд, където изрично се подчертава, че "бюджетът на съдебната власт, макар и самостоятелен, е съставна част от държавния бюджет", което обаче с нищо не накърнява самостоятелността и независимостта на бюджета на съдебната власт. На това основание атакуваният в това дело чл. 10, т. 8 от Закона за Висшия съдебен съвет е обявен за конституционносъобразен.

II. Втората част от искането поставя въпроса за институциите на съдебната власт и мястото на Конституционния съд в институционалната система на страната.

Институциите на съдебната власт са уредени в глава Шеста на Конституцията. На тази конституционна основа предстои конкретизиране на правната уредба в Закона за съдебната власт, който в настоящия момент е в процес на обсъждане в Народното събрание за приемане на второ четене. По този начин въпросите, поставени от подателите на искането, ще получат отговор по законов ред.

Конституционният съд има особена природа и статус - едновременно е и конституционен орган, който черпи правомощията си пряко от Конституцията, и съд с особена правораздавателна функция. В него има съединяване на чистата теория на правото с конституционната практика и с правоприлагането. Съставът на Конституционния съд се формира пряко на принципа на разделение на властите - една трета се избира от Народното събрание, една трета се формира от съдебната власт и една трета се назначава от Президента на Републиката (чл. 147, ал. 1 от Конституцията). Така новата Конституция на България учреди Конституционния съд като специален съд, който осъществява концентриран контрол за конституционност на законите, като гаранция за реализирането на държавата като конституционна и правова и за върховенството на Конституцията.

На Конституционния съд е отредена специална глава (VIII) в Конституцията, отделно от правната уредба на съдебната власт. Това систематическо място вече говори за особена квалификация и за особено място. Организационно този съд не принадлежи нито към съдебната власт, нито към държавния ресор на управление, ръководен от министъра на

правосъдието. Конституционният съд е автономен във вътрешната си организация - сам изработва своя правилник (§ 1 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за Конституционния съд), има собствен бюджет (чл. 3 от Закона за Конституционния съд), независим е от всякакъв служебен надзор (чл.1, ал. 2 от Закона за Конституционния съд). Това са материалните критерии, определящи особения статус на Конституционния съд като равнопоставен спрямо другите конституционни органи (парламент, президент, правителство), носещи функции по разделеното упражняване на държавната власт.

Поради тези съображения Конституционният съд не би могъл да бъде институция вътре в съдебната система.

ПРЕДСЕДАТЕЛ

НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

АЛЕКСАНДЪР ЙОРДАНОВ

